

Oświadczenie złożone przez senatora Antoniego Szymańskiego na 22. posiedzeniu Senatu w dniu 7 lipca 2016 r.

Oświadczenie skierowane do prezesa Rady Ministrów Beaty Szydło

W związku z docierającymi do mnie sygnałami zaniepokojenia ze strony środowiska organizacji pożytku publicznego (OPP) pragnę zwrócić uwagę na bardzo ważny problem wpływu zapowiedzianych przez rząd zmian w prawie podatkowym – podniesienia kwoty wolnej od podatku oraz zastąpienia PIT i innych należności publicznoprawnych jedną daniną – na konstrukcję 1% podatku dla OPP.

Zgodnie z informacją na stronie internetowej prezesa Rady Ministrów prace nad podniesieniem kwoty wolnej od podatku są w toku¹. Jak można przypuszczać, podniesienie tej kwoty wpłynie na zmniejszenie kwoty odprowadzanego podatku dochodowego. To z kolei może doprowadzić do obniżenia wpływów z 1% podatku na działalność organizacji pożytku publicznego (OPP), co budzi uzasadniony niepokój.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez prasę pan minister Henryk Kowalczyk, przewodniczący Komitetu Stałego Rady Ministrów, ujawnił na konferencji zorganizowanej przez centrum analityczne Polityka Insight, że zapadła już decyzja polityczna w sprawie likwidacji podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) na rzecz utworzenia jednolitej daniny. Pomysł likwidacji podatku dochodowego nasuwa pytanie o to, jaki będzie los konstrukcji 1% podatku na OPP po tej zmianie.

W Polsce działa obecnie 8 tysięcy 218 organizacji pożytku publicznego uprawnionych do pozyskiwania środków z 1% podatku². Są wśród nich tak znane organizacje jako choćby Caritas Polska, Stowarzyszenie „Wiosna” odpowiedzialne za akcję „Szlachetna Paczka”, Fundacja Anny Dymnej „Mimo Wszystko” czy Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy. Wpływy z 1% podatku za 2014 r. dla wszystkich przeszło 8 tysięcy OPP (dane z 2015 r. nie są jeszcze dostępne) wynosiły 557,6 miliona zł³. Zgodnie z aktualnie obowiązującym ustawodawstwem⁴ 1% podatku może służyć wyłącznie działalności pożytku publicznego (a zatem nie np. celom biznesowym). Te liczby są w stanie tylko w niewielkim stopniu przybliżyć skalę dobra, jakie dzieje się za sprawą OPP. Ponadto są podstawy do stwierdzenia, że w OPP jest zatrudnionych na etat kilkanaście tysięcy osób, dla których praca ta stanowi główne miejsce zatrudnienia⁵. Dla wielu tych OPP wpływy z 1% podatku to „być albo nie być” ich działań na rzecz dobra wspólnego i ich podopiecznych.

W związku z powyższym wydaje się zasadne, by na najwcześniejszym etapie prac nad ww. zmianami w prawie podatkowym uwzględnić aspekt wpływu tych zmian na działalność OPP. Celowe byłoby uzyskanie w tej sprawie m.in. opinii Rady Działalności Pożytku Publicznego, która jest ustawowym organem opiniodawczo-doradczym ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, a także udostępnienie tej opinii do wiadomości publicznej.

Obecnie najpilniejsze pytania dotyczą następujących kwestii.

Czy likwidacja PIT będzie wiązać się z likwidacją 1% podatku dla OPP? Jeśli tak, to czy rząd przewiduje alternatywną konstrukcję wsparcia OPP? Jaki jest jej planowany kształt? Kiedy i w jaki sposób będzie konsultowana? Czy taka alternatywa jest wskazana?

Jak ta ewentualna alternatywna konstrukcja oraz podniesienie kwoty wolnej od podatku wpłyną na kondycję finansową OPP?

¹ M.in. „Rzeczpospolita”, „Jedna danina zamiast PIT, ZUS i NFZ od 2018 r.”, wyd. elektr. z dnia 31 czerwca 2016 r. [dostęp: 04 czerwca 2016 r.].

² Stan wg. najbardziej aktualnego wykazu OPP opublikowanego w BIP Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, stan na dzień 14 czerwca 2016 r.

³ Ministerstwo Finansów, „Informacja dotycząca kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2014 r.”, s. 2.

⁴ Por. art. 27 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, DzU z 2014 r. poz. 1118 z późn. zm.

⁵ GUS, „Działalność stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych oraz samorządu gospodarczego i zawodowego w 2014 r. – wyniki wstępne” (4 kwietnia 2016 r.), s. 5. *W sektorze non-profit na podstawie stosunku pracy zatrudnionych było łącznie 150 tysięcy osób, w tym dla blisko 128 tysięcy osób praca ta stanowiła główne miejsce zatrudnienia. Z kolei 10% wszystkich badanych organizacji posiadało status OPP (s. 1), można więc ze sporym marginesem błędu przyjąć, że na etatach w OPP pracuje 12–15 tysięcy osób.*

Trudno dziś wyobrazić sobie funkcjonowanie nowoczesnego państwa bez sektora organizacji społecznych, a zwłaszcza organizacji pożytku publicznego. To one pomagają tysiącom osób ubogich, wykluczonych. To one prowadzą szeroką działalność edukacyjną i kulturalną.

Dlatego też uprzejmie zwracam się z wnioskiem o pilne wzięcie powyższego aspektu pod uwagę przy planach nowelizacji prawa podatkowego.

Antoni Szymański